

OGÓLNE WARUNKI DOSTAWY REALIZACJA ZAKUPÓW GRUPA LIPCO FOODS

I. Cel

- Niniejsze „Ogólne Warunki Dostawy” regulują zasady zakupów towarów (dalej nazywanych łącznie „Produktami”) dokonywanych na podstawie odrębnych Umów zawieranych pomiędzy daną spółką z Grupy LipCo Foods (dalej: „Kupującym”) a dostawcą Produktów (dalej „Dostawca”).
- Przez Grupę LipCo Foods – wyłącznie na potrzeby niniejszych Ogólnych Warunków Dostawy rozumie się łącznie następujące Spółki:
 - SuperDrob S.A. oraz
 - każdą Spółkę objętą skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym SuperDrob S.A. oraz
 - LipCo Foods International S.A.”
- Przez SuperDrob S.A., o której mowa w pkt 2 lit. a) powyżej rozumie się SuperDrob Spółka Akcyjna z siedzibą w Karczewie, adres: ul. Armii Krajowej 80, 05-480 Karczew, wpisana do Rejestru Przedsiębiorców prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie, XIV Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS: 0000053972”
- Przez „LipCo Foods International S.A.”, o której mowa w pkt. 2 lit. c) powyżej rozumie się LipCo Foods International Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie, przy ul. Zajączkowej 2b, 00-351 Warszawa, wpisana do rejestru przedsiębiorców prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS: 0001082818.”
- Pod pojęciem Umowy używanym w niniejszych OWD rozumie się umowę na konkretną transakcję zawartą między Kupującym a Sprzedawcą, poprzez złożenie zamówienia przez Kupującego i jego akceptację przez Dostawcę, w formie pisemnej lub dokumentowej (na przykład e-mail, wraz z niniejszymi Ogólnymi Warunkami Dostawy oraz ewentualnymi innymi załącznikami, jeśli zostały uzgodnione.
- Pracownicy Kupującego nie są upoważnieni do zaciągania zobowiązań w jego imieniu, na warunkach odmiennych w stosunku do tych określonych w niniejszych Ogólnych Warunków Dostawy, a w szczególności do potwierdzenia Ogólnych Warunków obowiązujących u Dostawcy.

II. Oświadczenia i Zapewnienia

Dostawca oświadcza i zapewnia, że:

- jest przedsiębiorcą prowadzącym profesjonalną działalność gospodarczą;
- nie ma żadnych przeszkód faktycznych lub prawnych odnośnie zawarcia Umowy oraz należytego wykonania zobowiązań określonych w Umowie;
- na dzień zawarcia Umowy nie została postawiona na stan likwidacji, jej działalność nie jest zawieszona, nie znajduje się w stanie niewypłacalności, ani nie zostało wszczęte wobec niej postępowanie restrukturyzacyjne ani upadłościowe;
- jest należycie reprezentowana przez swoich przedstawicieli mających prawo do jej reprezentowania oraz zaciągnięcia wszystkich zobowiązań określonych w Umowie.
- posiada odpowiednią wiedzę, doświadczenie, oraz niezbędne zasoby do należytego wykonania Umowy;
- będzie posługiwać się wykwalifikowanym personelem posiadającym odpowiednie umiejętności w celu należytego wykonania Umowy, a także odpowiednim sprzętem i urządzeniami;
- każde z jego oświadczeń i zapewnień wymienionych powyżej oraz w innych miejscach w Umowie jest zgodne ze stanem faktycznym i prawnym, a także przyjmuje do wiadomości, że Kupujący zawiera Umowę w oparciu o te oświadczenia.

III. Potwierdzenie zamówienia/sposób wykonywania Umowy

- Kupujący inicjuje zawarcie konkretnej Umowy poprzez jej zawarcie na piśmie, w oparciu, o którą są składane ustne lub mailowe zamówienia do Dostawcy.
- Nie później niż 2 dni po otrzymaniu zamówienia zakupu, Dostawca przesyła do Kupującego potwierdzenie przyjęcia zamówienia. Brak przesłania potwierdzenia zamówienia jest równoznaczne z jego akceptacją bez zastrzeżeń. Zamówienie

zakupu jest uważane za wiążące po otrzymaniu przez Kupującego od Dostawcy potwierdzenia przyjęcia zamówienia do realizacji lub po 2 dniach od przesłania zamówienia i braku jego potwierdzenia przez Dostawcę. Zamówienie i potwierdzenie Zamówienia są sporządzane w języku polskim lub w języku angielskim i zawiera wszelkie informacje niezbędne do jednoznacznej identyfikacji odpowiednich Produktów.

- Odbiorca będzie składał Zamówienia obejmujące zapotrzebowanie na produkty dla danego okresu określonego przez Strony. Następnie Odbiorca będzie dokonywał Wywołań partii Zamówienia (dalej jako „**Wywołanie Dostawy**”), będących podstawą do realizacji Dostawy.
- O ile Strony nie uzgodnią inaczej dla konkretnego przypadku, Zamówienia/ Wywołania mogą być składane w dni robocze (rozumiane, jako dni robocze od poniedziałku do piątku, za wyjątkiem sobót oraz dni ustawowo wolnych od pracy), w godzinach od 8.00 do 15.00, a dla zamówień wymagających potwierdzenia 8-11. Przyjęcie Zamówienia / Wywołania do realizacji przez Dostawcę wymaga każdorazowo potwierdzenia Zamówienia/Wywołania drogą e-mail w Godzinach Pracy (dalej jako „**Potwierdzenie**”). W przypadku braku potwierdzenia, zamówienie/wywołanie uznaje się za nie przyjęte do realizacji Zamówienie/ Wywołanie złożone poza Godzinami Pracy uznaje się za złożone w najbliższych Godzinach Pracy przypadających w kolejnym dniu roboczym.
- W przypadku, gdy Zamówienie/Wywołanie Dostawy zostaje złożone w dzień roboczy przypadający przed sobotą albo dniem ustawowo wolnym od pracy, 24 godzinny termin, o którym mowa powyżej upływa w najbliższych Godzinach Pracy przypadających w kolejnym dniu roboczym.
- Cena podana w potwierdzeniu zamówienia jest ustalona i niezmienna co do kolejnych zamówień składanych przez Kupującego, chyba że w potwierdzeniu zamówienia wyraźnie wskazano inaczej lub zmiana jest korzystna dla Kupującego. Wszelkie dodatkowe koszty jakich zapłaty Dostawca oczekuje od Kupującego w związku z realizacją zamówienia muszą być wskazane najpóźniej przy potwierdzeniu zamówienia i zaakceptowane przez Kupującego. W przypadku braku wskazania dodatkowych kosztów w momencie potwierdzania zamówienia uznaje się, że cena zakupu Produktów jest ostatecznym kosztem ponoszonym przez Kupującego.
- W przypadku jakichkolwiek rozbieżności pomiędzy zamówieniem zakupu a potwierdzeniem zamówienia, zmiany określone w potwierdzeniu zakupu uznaje się za wiążące, jedynie w przypadku wyraźnego zatwierdzenia przez Kupującego. Jeżeli Dostawca zrealizował Umowę, mimo braku akceptacji zmian określonych w potwierdzeniu zamówienia uznaje się, że została ona zrealizowana na warunkach przedstawionych w zamówieniu Kupującego.
- W przypadku opóźnienia daty potwierdzonej dostawy zamówionych Produktów Odbiorca ma prawo do naliczenia kary umownej w wysokości 0,5% wartości opóźnionej Dostawy lub jej odpowiedniej części za każdy dzień opóźnienia. Naliczanie kary umownej może być w szczególnych przypadkach negocjowane.

IV. Płatność i fakturowanie

- Dostawca wystawi Kupującemu fakturę za każde prawidłowo zrealizowane zamówienie.
- Termin płatności faktury wynosi 60 dni od daty otrzymania faktury poprawnej pod względem merytorycznym i formalnoprawnym, wystawionej w języku polskim lub angielskim (chyba że wyraźnie ustalono inaczej).
- Faktura musi zawierać co najmniej te same informacje, które zawiera potwierdzenie zamówienia (zgodnie III. punkt 2 powyżej).
- Dostawca zobowiązany jest poinformować Kupującego o swoim statusie czynnego podatnika VAT. W przypadku gdy Dostawca jest czynnym podatnikiem VAT jest zobowiązany do wskazywania na wystawianych fakturach numeru rachunku bankowego znajdującego się na tzw. białej liście VAT prowadzonej przez Szefa Krajowej Informacji Skarbowej. W przypadku stwierdzenia przez Kupującego, że rachunek bankowy nie znajduje się na ww. liście ma prawo wstrzymać się z płatnością do momentu wskazania przez Dostawcę rachunku znajdującego się na tej liście.
- W przypadku zaistnienia sporu co do jakiegokolwiek pozycji na fakturze, Kupujący ma prawo do wstrzymania się z zapłatą spornej kwoty do momentu jego ostatecznego rozwiązania.
- Faktury będą przesyłane w formie elektronicznej, zgodnie z oświadczeniem o akceptacji faktur elektronicznych zawieranych przez Strony najpóźniej przed wystawieniem pierwszej faktury. Od dnia wejścia w życie obowiązkowego Krajowego Systemu e-Faktur („KSeF”), w przypadku, jeżeli Dostawca nie jest podmiotem, co do którego zachodzi czasowe lub stałe wyłączenie wystawiania faktur poprzez KSeF i nie potwierdzi tego stosownym oświadczeniem, Odbiorca będzie przyjmował faktury wyłącznie przez system KSeF lub zgodnie z procedurami przewidzianymi w przepisach o KSeF. Dostawca zobowiązuje się

stosować do wytycznych dot. wystawiania faktur w KSeF znajdujących się pod linkiem <https://lipcofoods.com/wytyczne-KSeF-v1/>. Faktury wystawione poza KSeF po dniu powstania obowiązku korzystania przez Dostawcę z KSeF nie będą uznawane przez Kupującego za skutecznie wystawione ani doręczone. Kupujący jest uprawniony do wstrzymania płatności za fakturę do czasu jej wystawienia przez Dostawcę w KSeF zgodnie z ww. wytycznymi. W przypadku awarii systemu KSeF, uniemożliwiającej wystawienie lub przesłanie faktur za jego pośrednictwem, Sprzedawca zobowiązany jest do przekazywania faktur na dedykowany adres e-mail właściwy dla tej spółki z grupy LipCoFoods, która w danej transakcji występuje jako Kupujący, a który to adres zostanie wskazany Dostawcy na każde jego żądanie.

7. Kupujący będzie dokonywał płatności korzystając z metody płatności podzielonej wg. własnego wyboru.

V. Dostawa

1. Produkty zostaną dostarczane na warunkach określonych w Umowie, w terminie i na miejsce podane w konkretnym zamówieniu zakupu.
2. Dostawca zobowiązany jest przekazać Kupującemu dokument dostawy, który zawiera wszelkie informacje niezbędne do jednoznacznej identyfikacji wszystkich Produktów będących przedmiotem konkretnego zamówienia. Dostawca zobowiązany jest do dołączenia do każdej Dostawy dokumentu „Wydanie Zewnętrzne” (dalej jako „WZ”) lub/oraz listy kompletacyjnej wraz z atestem jakościowym wyrobu. Dokument WZ powinien zawierać dokładną ilość Produktów podaną w sztukach oraz numer Zamówienia.
3. Dostawy będą realizowane w dni robocze, w godzinach 6.00 - 14.00, chyba że Strony w odniesieniu do konkretnej Dostawy postanowią inaczej.
4. Jeżeli Dostawca zamierza dokonać Dostawy w innym terminie, niż wskazany w Wywołaniu Dostawy, o planowanym dniu i godzinie dostawy jest zobowiązany powiadomić Odbiorcę z wyprzedzeniem i uzyskać jego zgodę.
5. Dostawca zobowiązuje się do Dostawy Produktów na własny koszt do wskazanych w Zamówieniu lub Wywołaniu Miejsc Dostawy, chyba że wyraźnie ustalono inaczej.
6. Za należyty rozładunek Produktów w Miejscu Dostawy odpowiada Odbiorca.
7. Dostawca nie jest uprawniony do dostarczenia Produktów przed terminem dostawy podanym w zamówieniu zakupu lub do realizacji dostaw częściowych, chyba że wyraźnie ustalono inaczej.
8. Dopuszczalna tolerancja ilościowa dostawy wynosi od -0% do +5% w stosunku do ilości wskazanej w Zamówieniu/Wywołaniu Dostawy. Każda inna rozbieżność ilościowa podlega wcześniejszej konsultacji z Kupującym i wymaga jego pisemnej albo e-mailowej akceptacji. Brak takiej akceptacji uprawnia Kupującego do odmowy przyjęcia dostawy w części przekraczającej wskazaną tolerancję lub do zgłoszenia reklamacji.

VI. Ryzyko utraty; Tytuł własności

1. Dostawca ponosi ryzyko związane z utratą, uszkodzeniem lub zniszczeniem Produktów do chwili realizacji dostawy Produktów Kupującemu zgodnie z Umową.
2. Własność Produktów przechodzi na Kupującego w chwili dostawy.
3. Jeżeli Dostawca w celu wykonania przedmiotu umowy lub zamówienia otrzymał rysunki, szkice lub inne dokumenty pomocnicze od Kupującego, to mogą one zostać wykorzystane jedynie zgodnie z określonym w Umowie przeznaczeniem i mogą zostać udostępnione osobom trzecim wyłącznie w tym celu i za pisemną zgodą Kupującego.

VII. Opakowanie i oznaczenie

W celu skutecznego zapobieżenia uszkodzeniu Produktów przed, w trakcie i po dostawie, Dostawca jest zobowiązany, w ramach uzgodnionej ceny Produktów, do zapewnienia dostawy Produktów zapakowanych zgodnie z wszelkimi instrukcjami podanymi przez Kupującego lub przewoźnika, w szczególności w sposób minimalizujący ryzyko uszkodzenia Produktów podczas transportu, w odpowiednich warunkach temperaturowych, jeżeli jest to konieczne z uwagi na specyfikację Produktu. Jednocześnie Dostawca zobowiązany jest do oznaczenia każdego opakowania w sposób zapewniający jednoznaczną i bezproblemową identyfikację jego zawartości, obejmującą w szczególności: nazwę i opis produktu, jednostkę miary, ilość, numer indeksu (SKU) oraz inne informacje niezbędne do prawidłowej identyfikacji i przyjęcia dostawy.

VIII. Zwłoka

1. Przez zwłokę Dostawcy rozumie się sytuację, gdy Kupujący nie dokona częściowego lub całkowitego odbioru zamówienia z uwagi na brak dostawy, nieterminową dostawę, wady Produktów lub też dostawę częściową.

2. Jeżeli spodziewana jest zwłoka w dostawie Produktów, Dostawca jest zobowiązany do natychmiastowego powiadomienia o tym fakcie Kupującego z podaniem przyczyny i spodziewanego okresu trwania zwłoki w dostawie.
3. Jeżeli Dostawca zwleka z dostawą, Kupujący jest uprawniony do, bez ponoszenia żadnych kosztów i bez uszczerbku dla żadnych ze swych pozostałych praw wynikających z Umowy i odpowiednich przepisów, (i) przyjąć dostawę lub przyjąć ją jedynie częściowo, (ii) wypowiedzieć Umowę na konkretną dostawę (pojedyncze zamówienie), (iii) zakupić Produkty zastępcze od innego dostawcy na komercyjnie uzasadnionych warunkach, na koszt Dostawcy.
4. W przypadku wystąpienia zwłoki, niezależnie od alternatywnych rozwiązań wskazanych powyżej, Kupujący jest uprawniony do naliczenia Dostawcy kary umownej w wysokości 2% kwoty faktury dotyczącej opóźnionych Produktów (bez VAT) za każdy rozpoczęty dzień zwłoki.
5. W przypadku, gdy wysokość szkody poniesionej przez Kupującego przewyższa wartość kary umownej, Kupujący ma prawo do żądania od Dostawcy odszkodowania uzupełniającego na zasadach ogólnych.

IX. Odpowiedzialność

1. Dostawca zapewnia, że Produkty w momencie dostawy będą nadawać się do obrotu, w szczególności, że nie będą posiadać żadnych wad prawnych i fizycznych, a także, że będą zgodne ze wszelkimi przepisami prawa krajowego i przepisami unii europejskiej, a także ze specyfikacją Produktu. W przypadku każdorazowej zmiany specyfikacji Produktów Dostawca zobowiązany jest do poinformowania o tym fakcie Kupującego.
2. Dostawca oświadcza, że dostarczane Produkty są bezpieczne dla zdrowia, spełniają wymagane warunki specyfikacji uzgodnionej przez Strony i deklarowanej jakości. W przypadku uzasadnionych wątpliwości co do jakości Produktów lub konieczności przedstawienia dodatkowych dokumentów, w szczególności certyfikatów, atestów Produktów do klientów lub organów państwowych, Dostawca jest zobowiązany do przekazania posiadanych wyników badań lub dokonania niezbędnych dodatkowych badań, potwierdzających skład, jakość i bezpieczeństwo Produktu, wskazanych przez Kupującego. Dostawca jest zobowiązany także do przekazania Kupującemu, na jego żądanie, przynajmniej 1 raz w roku wszystkich wyników badań, wynikających z przyjętych specyfikacji i obowiązujących przepisów prawnych. Ponadto, na żądanie Kupującego Dostawca zobowiązany jest przedstawić do wglądu udokumentowany test identyfikowalności wykonany minimum raz na rok.
3. Dostawca oświadcza i gwarantuje, że wykorzystanie Produktów przez Kupującego zgodnie z Umową i ich przeznaczeniem nie naruszy żadnych praw osób trzecich do Produktów, w szczególności praw własności intelektualnej osób trzecich.
4. Jeżeli Produkty nie spełniają warunków jakościowych określonych w pkt. 1 i 2 powyżej lub warunków ilościowych Kupujący może złożyć reklamację Dostawcy i wedle własnego uznania (i) zażądać wymiany Produktów na wolne od wad; (ii) zażądać obniżenia ceny produktu lub dokonania korekty faktury o wartości niedostarczonych lub niezamówionych, a dostarczonych Produktów (iii) odstąpić od Umowy w całości lub części i zwrotu wadliwych produktów, (iv) zlecić osobie trzeciej wykonanie niezbędnych zmian i/lub zakupić Produkty zamiennie na koszt Dostawcy. Reklamacje będą składane Dostawcy niezwłocznie od momentu stwierdzenia wady przez Kupującego, a Dostawca zobowiązuje się do przyjęcia oraz rozpatrzenia każdej reklamacji zgłoszonej w ww. terminie przez Kupującego, Termin rozpatrzenia reklamacji przez Dostawcę oraz przesłania odpowiedzi w formie pisemnej lub mailowej wynosi 14 dni od złożenia reklamacji, chyba że Strony postanowiły inaczej.
5. Reklamacje co do Produktów o określonym terminie przydatności do spożycia lub dacie minimalnej trwałości Produktu, mogą być składane co do wad powstałych w całym tym okresie, a także w terminie przydatności do spożycia lub w dacie minimalnej trwałości wyrobu gotowego, wytworzonego z wykorzystaniem Produktu.
6. Dostawca jest zobowiązany, że w razie zgłoszenia jakichkolwiek roszczeń związanych z Produktami przez osoby trzecie zwolni Kupującego z odpowiedzialności z tego tytułu poprzez wstąpienie do postępowania sądowego w miejsce Kupującego, a jeżeli jest to niemożliwe, do przystąpienia do sporu po stronie Kupującym. Jednocześnie Dostawca jest zobowiązany do zwrotu Kupującemu wszelkich kosztów poniesionych przez Kupującego w związku ze skierowaniem przez osoby trzecie roszczeniem, w szczególności kosztów obsługi prawnej, administracyjnej roszczenia, wypłaconych odszkodowań.
7. W przypadku dokonania zwrotu przez Kupującego, Dostawca zobowiązuje się do wystawienia faktury korygującej niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 7 dni kalendarzowych od dnia dokonania zwrotu towaru przez Kupującego. W

- przypadku braku wystawienia faktury korygującej w ww. terminie, Kupujący obciąża Dostawcę wystawiając notę obciążeniową tytułem kary umownej w wysokości 110 % kwoty brutto oczekiwanej wartości korekty. Późniejsze wykonanie obowiązku wystawienia faktury korygującej powoduje zmniejszenia kary do poziomu 10% kwoty brutto oczekiwanej wartości korekty.
8. W przypadku zaistnienia wady wyrobu gotowego Kupującego, do której wytworzenia został użyty Produkt Dostawcy, Dostawca zobowiązuje wesprzeć Kupującego w wyjaśnieniu okoliczności powstania wady, jeżeli podejrzenie zaistnienia wady jest związane z Produktem Dostawcy. W przypadku stwierdzenia, że wada wyrobu gotowego wynika z wady Produktu Dostawcy pkt 4-5 stosuje się odpowiednio, z tym zastrzeżeniem, że termin reklamacji na zgłoszenie wady ulega wydłużeniu do końca terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości wyrobu końcowego. W przypadku wady wyrobu gotowego z przyczyn leżących po stronie Dostawcy, Dostawca zobowiązuje się zwrócić Kupującemu wszelkie koszty poniesione przez Kupującego w związku z wadą Produktu, w szczególności koszty wycofania wyrobu gotowego, kary umowne nałożone przez klientów w związku z wadliwością wyrobu gotowego, koszty administracyjne obsługi reklamacji, w tym reklamacji konsumenckich, koszty obsługi prawnej i inne koszty pozostające w związku z wadliwością Produktu.
 9. Dostawca wskaże na oświadczeniu podpisanym przez osoby uprawnione do reprezentacji Dostawcy: numer CN oraz stawkę VAT właściwą dla dostarczanego do Kupującego towaru. Jeśli Dostawca posiada Wiążącą Informację Stawkową (WIS) lub Wiążącą Informację Taryfową (WIT) dla dostarczanych towarów, będą one stanowiły załącznik do oświadczenia. Dodatkowo jeśli w trakcie obowiązywania dostarczonego WIS lub WIT wydający je organ dokona ich korekty Dostawca powiadomi o tym niezwłocznie Kupującego. W przypadku gdy stawka VAT wskazana przez Dostawcę na fakturze zostanie zakwestionowana przez organy podatkowe i Kupujący poniesienie z tego tytułu jakiegokolwiek kosztu (podatek do zapłaty, odsetki, koszty postępowania), Dostawca zwróci te koszty bez zbędnej zwłoki w terminie 7 dni Kupującemu.
 10. Jeżeli po stronie Kupującego zostanie zakwestionowane prawo do odliczenia podatku naliczonego w związku z nabyciem Produktów dostarczanych przez Dostawcę z uwagi na fakt, iż pochodzą one z transakcji związanej z oszustwem lub nadużyciem VAT, której uczestnikiem był Dostawca lub dokonany na wcześniejszych etapach łańcucha dostaw, Dostawca zwróci Kupującemu wszelkie koszty związane z zakwestionowaniem prawa do odliczenia (m.in. kwotę podatku naliczonego, odsetki od zaległości podatkowych, dodatkowe zobowiązanie podatkowe, koszty prowadzenia postępowania, w tym udokumentowane koszty wsparcia profesjonalnych doradców) oraz pokryje ewentualne straty powstałe po stronie Kupującego, a wynikiem z zakwestionowania prawa do odliczenia podatku naliczonego.
 11. Dostawca oświadcza, że nie posiada żadnych zaległości w podatkach, składa wszelkie wymagane deklaracje podatkowe i rozlicza podatki zgodnie z przepisami, posiada odpowiednie aktywa niezbędne do realizacji Umowy, a proponowane ceny są uzasadnione wyłącznie biznesowo.

X. Odpowiedzialność za produkt; Ubezpieczenie

1. W przypadku produktów spożywczych, Dostawca rzetelnie poinformuje Kupującego czy jego produkty zostały wytworzone z wykorzystaniem GMO lub czy są wolne od GMO, czy też z wykorzystaniem promieniowania jonizującego lub bez oraz o możliwych reakcjach alergicznych związanych ze spożyciem jego produktu. Dostawca zobowiązany jest również poinformować o kraju pochodzenia surowców, Produktu.
2. Dostawca ponosi odpowiedzialność za wszelkie szkody na osobach lub mieniu, spowodowane wadami Produktów, Dostawca zobowiązuje się zwrócić Kupującemu wszelkie koszty poniesione przez Kupującego w związku z wadą Produktu, w szczególności koszty wycofania wyrobu gotowego, kary umowne nałożone przez klientów w związku z wadliwością wyrobu gotowego, koszty administracyjne obsługi reklamacji, w tym reklamacji konsumenckich, koszty obsługi prawnej i inne koszty pozostające w związku z wadliwością Produktu.
3. Dostawca jest zobowiązany zawrzeć i stale utrzymywać ubezpieczenie w uznanym towarzystwie ubezpieczeniowym od odpowiedzialności za Produkt oraz za prawidłową realizację Umowy o wartości nie niższej niż 2 000 000 euro. Dostawca zobowiązany jest do przekazania na każde żądanie Kupującego kopii ważnej polisy ubezpieczeniowej.

XI. Gwarancja

1. Dostawca ponosi odpowiedzialność wobec Odbiorcy wyłącznie z tytułu rzeczywistych szkód i strat, poniesionych przez Odbiorcę w związku z brakiem wykonania lub nienależytym wykonaniem Umowy przez Dostawcę. Dostawca odpowiada, jak za własne, za wszelkie zachowanie: i) osób, którymi posługuje się przy wykonywaniu Umowy, ii) osób, którym wykonanie Umowy powierza, iii) pracowników, zleceniobiorców, współpracowników oraz innych przedstawicieli

Dostawcy. Wyłączenie nie dotyczy odpowiedzialności Dostawcy z tytułu winy umyślnej czy rażącego niedbalstwa.

2. Dostawca udziela Odbiorcy gwarancji jakości na Produkty. Okres gwarancji jest wskazany na liście kompletacyjnej dołączonej każdorazowo do Dostawy i wynosi, w zależności od użytego surowca, min. 12 m-cy od daty produkcji Produktu a jeżeli termin przydatności do spożycia lub data minimalnej trwałości Produktu są dłuższe, obowiązuje termin dłuższy.
3. W razie stwierdzenia przez Odbiorcę, w okresie gwarancji wskazanym powyżej, jakichkolwiek braków jakościowych Odbiorca prześle Dostawcy zgłoszenie reklamacyjne za pośrednictwem korespondencji elektronicznej zawierające wskazanie numeru Zamówienia, daty Dostawy, numeru partii reklamowanego Produktu oraz przyczyn reklamacji. Odbiorca przekaże Dostawcy również numer palety w celu dokładnej identyfikacji źródła zgłoszonego problemu.
4. Dostawca jest zobowiązany do rozpatrzenia zgłoszenia reklamacyjnego w terminie 14 dni od dnia otrzymania zgłoszenia reklamacyjnego, które zawiera wszystkie informacje, o których mowa w pkt. 3 powyżej, co nie wyłącza terminów i zasad określonych w pkt IX. „Odpowiedzialność”, w szczególności jeśli rozpatrzenie zgłoszenia reklamacyjnego wymaga przeprowadzenia dodatkowych badań lub pomiarów powyższy termin ulega wydłużeniu, o czym Dostawca informuje Odbiorcę wskazując przybliżony termin rozpatrzenia zgłoszenia reklamacyjnego.
5. W przypadku uznania reklamacji za zasadną Dostawca jest zobowiązany do odebrania na własny koszt i ryzyko wszystkich Produktów objętych Zgłoszeniem reklamacyjnym w terminie uzgodnionym z Odbiorcą i niezwłocznej dostawy Produktów zgodnych z Zamówieniem albo wykonania reklamacji w inny sposób, uzgodniony pomiędzy Stronami.
6. Wszelkie uprawnienia z tytułu gwarancji określone w niniejszym punkcie XI. nie wyłączają, nie ograniczają ani nie zastępują uprawnień Odbiorcy wynikających z odpowiedzialności Dostawcy za wady Produktów, w tym procedury reklamacyjnej określonej w punkcie IX. „Odpowiedzialność”. Uprawnienia Odbiorcy z tytułu gwarancji oraz uprawnienia reklamacyjne mogą być wykonywane niezależnie od siebie, według wyboru Odbiorcy.

XII. Zapewnienie i kontrola jakości

1. Warunkiem zawarcia współpracy jest posiadanie aktualnego certyfikatu uznanego przez GFSI np. BRC i/lub IFS. W przypadku ich braku, występuje konieczność przeprowadzenia audytu przed zatwierdzeniem Dostawcy jako zaakceptowany dostawca, ponawianego corocznie lub w ramach konieczności, jak również przeprowadzenie audytu interwencyjnego (niezapowiedzianego w przypadku np. reklamacji lub powtarzających się niezgodności)
2. Przed pierwszą dostawą Produktu, na wniosek Kupującego, Dostawca udokumentuje, że zakład produkcyjny, w którym wytwarzane są Produkty spełnia uzgodnione lub niezbędne standardy jakościowe. W dowolnym czasie, na wniosek Kupującego, Dostawca udokumentuje posiadanie odpowiednich procedur zapewnienia jakości.
3. Kupujący może przeprowadzić niezapowiedziany audyt interwencyjny Dostawcy w przypadku powtarzających się reklamacji Produktów, stwierdzonej niskiej jakości Produktów.
4. Dostawca wyraża zgodę na przeprowadzenie audytów zakładu Dostawcy, a także jest zobowiązany do umożliwienia przeprowadzenia audytów zakładu poddostawcy, w przypadku zlecenia produkcji w celu przeprowadzenia audytu produkcji i systemu zapewnienia jakości oraz sprawdzenia przestrzegania stosownych przepisów prawnych i regulacji.
5. Dostawca oświadcza, że przestrzega wszelkich przepisów prawa, kodeksów i regulacji, obowiązujących w krajach, regionach i miejscach jego działalności. Dostawca przeprowadzi audyt wewnętrzny weryfikujący zgodność postępowania z wymaganiami przyjętych przez Dostawcę norm i standardów oraz stosownymi wymogami prawa co najmniej raz na 12 miesięcy i przekaże jego wyniki Kupującemu na każde żądanie.
6. Na potrzeby audytów Dostawca umożliwi przedstawicielom Kupującego oraz firm zewnętrznym działającym z upoważnienia Kupującego dostęp do swoich zakładów, pracowników i wszelkich stosownych danych wraz raportami z wyżej wspomnianych audytów wewnętrznych. Jeżeli wyniki audytu zostaną uznane Kupującego za mające jakikolwiek negatywny wpływ na reputację kupującego z uwagi na niezadowalającą jakość Produktów, Kupujący ma prawo do wypowiedzenia Umowy ze skutkiem natychmiastowym i zakończenia współpracy z Dostawcą.
7. Dostawca ustanowi i poinformuje Kupującego kto jest osobą do kontaktu kryzysowego: imię, nazwisko, nr. Telefonu, adres e-mail.
8. Kupujący wskazuje następujące osoby do kontaktu w sytuacjach kryzysowych - ze strony działu zakupów – Jacek Anusz, jacek.anusz@lipcofoods.com, ze strony działu jakości – Izabela Topolska – izabela.topolska@lipcofoods.com.

XIII. Certyfikaty i pozwolenia

Dostawca bezpłatnie udostępni Kupującemu do wglądu wszystkie niezbędne pozwolenia i certyfikaty dotyczące Produktów, w tym i wszelkie wymagane pozwolenia stosownych władz na import/eksport oraz odsprzedaż/reeksport Produktów. Certyfikaty i atesty będą dostarczane przy każdej dostawie lub okresowo, w zależności od potrzeb i indywidualnych ustaleń. Wszystkie certyfikaty i pozwolenia, które tracą ważność będą wysyłane przez Dostawcę do Kupującego automatycznie, bez dodatkowej prośby, w aktualnie obowiązującej wersji.

XIV. Rozwiązanie

1. Każda ze Stron może rozwiązać Umowę ze skutkiem natychmiastowym za pisemnym wypowiedzeniem w przypadku rażącego naruszenia Umowy przez którąś ze stron, po wcześniejszym, pisemnym wezwaniu do usunięcia skonkretyzowanego naruszenia w terminie nie krótszym niż 14 dni.
2. Kupującemu przysługuje prawo do rozwiązania Umowy bez wypowiedzenia i wcześniejszego wezwania, o którym mowa w pkt 1 powyżej, w przypadku, gdy:
 - a) Dostawca zlecił produkcję poddostawcy bez zgody Kupującego,
 - b) Kupujący stwierdził po przeprowadzeniu audytu znacznie nieprawidłowości w zakładzie Dostawcy lub poddostawcy lub niską jakością produktów, brak wymaganych certyfikatów.

XV. Poufność

1. Strony zobowiązują się do zachowania poufności, w szczególności do nieupubliczniania, nieprzekazywania osobom trzecim ani nierozpowszechniania w inny sposób, do odpowiedniego zabezpieczenia oraz do powstrzymania się od wykorzystania w innym celu niż wykonanie Umowy: treści Umowy, warunków i obowiązków z niej wynikających, poprzedzających ją negocjacji, a także innych informacji związanych lub dotyczących Umowy, a także wszelkich danych i informacji handlowych, organizacyjnych, ekonomicznych, prawnych, technicznych, technologicznych, o charakterze know-how, stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa Stron, uzyskanych od drugiej Strony lub w inny sposób (dalej jako „**Informacje Poufne**”).
2. Strony zobowiązują się do poinformowania o powyższym obowiązku swoich przedstawicieli mających dostęp do Informacji Poufnych oraz odpowiadają za przestrzeganie przez nich tego obowiązku.
3. Niniejsze zobowiązanie do zachowania poufności nie narusza ujawnienia informacji:
 - a) dostępnych publicznie w inny sposób niż na skutek naruszenia obowiązku zachowania poufności Informacji Poufnych,
 - b) na ujawnienie których uzyskano zgodę drugiej Strony,
 - c) których ujawnienie jest wymagane przepisami prawa lub na podstawie wyroku lub decyzji sądu lub organu,
 - d) ujawnionych w toku sporu sądowego pomiędzy Stronami na tle Umowy.
4. Strona otrzymująca Informacje Poufne może ujawnić Informacje Poufne swoim pracownikom i przedstawicielom (każdy z nich zwany będzie z osobna „Przedstawicielem” a łącznie „Przedstawicielami”) dla potrzeb prawidłowej realizacji niniejszej umowy i obowiązków z nią związanych, pod warunkiem jednak, że Przedstawiciele będą przestrzegać zobowiązania do zachowania poufności Informacji Poufnych w zakresie opisanym w niniejszej Umowie. Strona odbierająca Informacje Poufne zapewni, że jej Przedstawiciele będą postępować zgodnie z postanowieniami niniejszej Umowy oraz będzie odpowiedzialny za naruszenie postanowień niniejszej Umowy przez swoich Przedstawicieli, jak za własne działania lub zaniechania.
5. Obowiązek zachowania poufności trwa w okresie Umowy, a po jej ustaniu przez okres 3 (trzech) lat.
6. Naruszenie któregokolwiek z obowiązków dotyczących poufności, o których mowa w niniejszym punkcie, skutkuje obowiązkiem Strony ujawniającej do zapłaty na żądanie drugiej Strony kary umownej w kwocie 50 000 PLN (słownie: pięćdziesiąt tysięcy złotych) za każdy przypadek naruszenia, z zastrzeżeniem, że kara umowna przysługuje niezależnie od wysokości poniesionej szkody oraz bez konieczności udowadniania tej wysokości. Kara umowna zostanie zapłacona przez Stronę ujawniającą w terminie 14 dni od dnia otrzymania pisemnej noty obciążeniowej lub pisemnego żądania zapłaty kary. Zapłata kary umownej nie wyłącza prawa

do żądania przez Stronę poszkodowaną odszkodowania przenoszącego wysokość tej kary.

XVI. Referencje; Informacje przekazywane na zewnątrz

Dostawca nie jest upoważniony do wykorzystywania nazwy lub znaków towarowych Kupującego, w tym między innymi jako odwołania dla celów marketingowych, bez każdorazowego uzyskania pisemnej, zgody Kupującego, która to zgoda może zostać cofnięta w dowolnym czasie wg własnego uznania Kupującego. Dostawca jest zobowiązany do zapłaty na rzecz Kupującego kary umownej w wysokości 50 000 EUR (za każde naruszenie) w przypadku naruszenia powyższego zakazu. Zastrzeżona kara umowna nie wyłącza prawa dochodzenia odszkodowania uzupełniającego na zasadach ogólnych.

XVII. Prezenty i gratyfikacje

Dostawca jest zobowiązany nie dokonywać żadnych ukrytych płatności prowizji pieniężnych, nie oferować kosztownych prezentów, podróży czy innych podobnych gratyfikacji lub korzyści materialnych żadnemu pracownikowi lub współpracownikowi Kupującego i członkom jego rodziny w celu zachęcenia go do korzystnego dla siebie działania bądź zaniechania, na przykład faworyzowania Dostawcy, wyboru jego oferty, i tym podobne Dostawca przyjmuje do wiadomości, że naruszenie tego postanowienia stanowi istotne naruszenie Umowy przez Dostawcę, dające Kupującemu prawo do wypowiedzenia Umowy ze skutkiem natychmiastowym, jak też wszelkich innych umów pomiędzy Dostawcą a inną spółką należącą do Grupy Kapitałowej SuperDrob.

XVIII. Etyka

1. Dostawca oświadcza, że dokłada wszelkich starań, aby jego działalność produkcyjna odbywała się z poszanowaniem podstawowych praw człowieka oraz zasad etyki pracy. W szczególności jest zobowiązany do zapewnienia bezpiecznych i godnych warunków pracy, przestrzegania przepisów dotyczących wynagrodzeń i czasu pracy, a także do niewykorzystywania pracy dzieci ani pracy przymusowej.
2. Niezależnie od powyższego, Dostawca deklaruje, że prowadzi swoją działalność zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa w zakresie ochrony środowiska. Ponadto Dostawca deklaruje, że prowadzi swoją działalność z poszanowaniem środowiska naturalnego, podejmując działania mające na celu minimalizację negatywnego wpływu na otoczenie, w tym ograniczanie emisji, odpowiedzialne gospodarowanie zasobami oraz właściwe zarządzanie odpadami.
3. W przypadku braku korzystania z platformy Sedex, EcoVadis lub równoważnych, Dostawca zobowiązuje się do przedstawienia alternatywnych dowodów zgodności z normami społecznymi i środowiskowymi, zgodnie z wymaganiami Kupującego, bądź na jego wniosek, o rejestrację na takiej platformie.
4. Dostawca zobowiązany jest na wniosek Kupującego umożliwić Kupującemu lub upoważnionemu przez Kupującego podmiotowi, przeprowadzenie audytu weryfikującego kwestie etyczne i środowiskowe w celu sprawdzenia przez Kupującego przestrzegania norm określonych w niniejszych OWD i Kodeksie postępowania dla dostawców i partnerów biznesowych spółek z grupy Lipco Foods.

XIX. Cesja

Dostawca nie jest upoważniony do dokonywania cesji jakichkolwiek praw i obowiązków lub zobowiązań objętych Umową bez uzyskania uprzedniej, pisemnej zgody Kupującego. Kupujący posiada prawo do przeniesienia swoich praw i obowiązków oraz zobowiązań objętych niniejszą Umową na inną spółkę należącą do Grupy Kapitałowej SuperDrob bez konieczności uzyskania zgody Dostawcy, a jedynie za uprzednim powiadomieniem.

XX. Siła wyższa

Żadna ze Stron nie ponosi odpowiedzialności za niewypełnienie swoich zobowiązań, wynikających z niniejszej Umowy, na skutek działania siły wyższej, tj. wojna, wojna domowa, zamieszki, akty terroryzmu, strajki powszechne, klęski żywiołowe, działania sił przyrody. W przypadku utrzymywania się okoliczności siły wyższej przez ponad 60 dni, której efektem jest brak realizacji warunków umowy, każda ze Stron może rozwiązać Umowę ze skutkiem natychmiastowym.

XXI. Rodo

1. Strony udostępniają sobie wzajemnie dane osobowe osób reprezentujących Strony, osób kontaktowych lub odpowiedzialnych za realizację poszczególnych

zadań wynikających z niniejszej umowy, a także osób, których dane zostaną przekazane drugiej Stronie w okresie późniejszym w związku z jej realizacją i zobowiązują się udostępnić je drugiej Stronie w zakresie niezbędnym do prawidłowego wykonania niniejszej umowy.

2. Dane osobowe osób występujących w imieniu Dostawcy są przetwarzane przez Odbiorcę zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, a w szczególności z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (Dz. Urz. UE L 119 z 2016 r., str. 1-88). Szczegółowe informacje dotyczące przetwarzania danych osobowych znajdują się w załączniku do Umowy. Dostawca zobowiązany jest do przekazania informacji, stanowiącej załącznik do Umowy, osobom fizycznym, działającym w imieniu Dostawcy, z tym zastrzeżeniem, iż powyższe postanowienie nie dotyczy sytuacji określonej w art. 13 ust. 4 lub art. 14 ust. 5 ww. rozporządzenia.

XXII. Compliance

1. Jeżeli dostarczane towary stanowią odnośne produkty w rozumieniu Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/1115 z dnia 31 maja 2023 roku w sprawie udostępniania na rynku unijnym i wywozu z Unii niektórych towarów i produktów związanych z wylesianiem i degradacją lasów oraz uchylenia rozporządzenia (UE) nr 995/2010 (dalej: „EUDR”), Dostawca zobowiązuje się, iż od dnia rozpoczęcia stosowania Rozporządzenia EUDR będzie wypełniał wszelkie wymagania nałożone przez EUDR i zapewni zgodność dostarczanych odnośnych produktów z art. 3 EUDR. Dostawca zapewnia, że podane przez niego informacje w oświadczeniu o należytej staranności będą rzetelne i zgodne z prawdą. Ponadto, Dostawca zobowiązuje się do przedkładania na każde żądanie Kupującego informacji i dokumentów związanych z wypełnieniem wymogów EUDR, w tym kodu CN/HS odnośnych produktów oraz przekazania Kupującemu numeru referencyjnego oświadczenia o należytej staranności najpóźniej przed dostawą odnośnych produktów. Niedopełnienie obowiązków wynikających z niniejszego postanowienia uprawnia Kupującego do odmowy odebrania całości lub części dostawy zawierającej odnośne produkty z winy Dostawcy.
2. Dostawca oświadcza i gwarantuje, że wszystkie dostarczane Produkty przeznaczone do kontaktu z żywnością są w pełni zgodne z obowiązującymi przepisami prawa Unii Europejskiej, w szczególności z Rozporządzeniem (WE) nr 1935/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 października 2004 r. w sprawie materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz uchylające dyrektywy 80/590/EWG i 89/109/EWG jak również wszystkimi właściwymi aktami wykonawczymi, a także z obowiązującymi przepisami prawa krajowego dotyczącymi bezpieczeństwa żywności i wymagań dla materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Dostawca zobowiązuje się również do przekazania Kupującemu wszelkiej wymaganej dokumentacji potwierdzającej zgodność Produktów z tymi przepisami, w tym deklaracji zgodności oraz wyników badań, o ile mają zastosowanie.
3. Dostawca oświadcza, że ani On, ani jego podmioty zależne/ dominujące/ kapitałowo lub osobowo powiązane, ani beneficjenci rzeczywiści/członkowie organów/członkowie kadry zarządzającej/pracownicy:
 - a. nie są osobami lub podmiotami, na które zostały bezpośrednio nałożone środki ograniczające, embarga handlowe, lub sankcje wynikające z przepisów prawa Rzeczypospolitej Polskiej (w szczególności: ustawy z dnia 13 kwietnia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego), Unii Europejskiej (w szczególności: rozporządzenia Rady (WE) nr 765/2006 z dnia 18 maja 2006 r. dotyczącego środków ograniczających w związku z sytuacją na Białorusi i udziałem Białorusi w agresji Rosji wobec Ukrainy, rozporządzenia Rady (UE) nr 269/2014 z dnia 17 marca 2014 r. w sprawie środków ograniczających w odniesieniu do działań podważających integralność terytorialną, suwerenność i niezależność Ukrainy lub im zagrażających), Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, Stanów Zjednoczonych lub nałożonych przez Radę Bezpieczeństwa ONZ albo jakiegokolwiek inne państwa lub organizacje

b. międzynarodowe, których przepisy mają zastosowanie do Stron lub realizacji Umowy (dalej „Przepisy sankcyjne”);

c. nie są bezpośrednio lub pośrednio kontrolowane przez podmioty objęte ograniczeniami wynikającymi z Przepisów sankcyjnych ani nie prowadzą wymiany handlowej z takimi podmiotami, nie działają na ich rzecz ani korzyść;

Ponadto Dostawca oświadcza, że:

- żaden objęty Przepisami sankcyjnymi produkt, surowiec, lub usługa nie zostaną wykorzystane w celu realizacji Umowy.

- przestrzega wszelkich obowiązujących Przepisów sankcyjnych i nie będzie wykorzystywać płatności otrzymanych w związku z Umową na rzecz żadnego podmiotu objętego ograniczeniami wynikającymi z Przepisów sankcyjnych ani nie będzie bezpośrednio ani pośrednio sprzedawać, dostarczać, eksportować, reeksportować ani transferować jakiegokolwiek towarów, usług lub technologii do państw objętych embargiem lub do podmiotów sankcjonowanych, chyba że obowiązujące przepisy wyraźnie na to zezwalają.

W przypadku gdy którekolwiek z powyższych oświadczeń stanie się nieprawdziwe Dostawca poinformuje niezwłocznie Kupującego o tym fakcie oraz o podjętych środkach zaradczych.

Kupujący zastrzega sobie prawo do rozwiązania Umowy w trybie natychmiastowym z winy Dostawcy w przypadku powzięcia informacji o naruszeniu przez Dostawcę Przepisów sankcyjnych.

XXIII. Prawo właściwe; Rozstrzygnięcie sporów

1. Jeżeli którekolwiek z postanowień Umowy jest lub okaże się niezgodne z prawem, nieważne lub niewykonalne w dowolnym zakresie, nie będzie to miało wpływu ani nie ograniczy zgodności z prawem, ważności ani wykonalności pozostałych postanowień, ani zgodności z prawem, ważności ani wykonalności takiego postanowienia. Takie postanowienie zostaje wówczas zastąpione przez Strony w drodze zmiany Umowy przez postanowienie oddające w sposób możliwie zbliżony intencję postanowienia, o którym mowa w zdaniu poprzednim, lub, gdy nie będzie to możliwe, przez przepis prawa najbardziej zgodny z celem Umowy.
2. Umowa oraz wszelkie dostawy Produktów w zakresie nieuregulowanym przez Strony w Umowie, w tym w niniejszych OWD, podlegają prawu polskiemu.
3. Konwencja Narodów Zjednoczonych o umowach międzynarodowej sprzedaży towarów (CISG) nie ma zastosowania do współpracy Stron.
4. Strony postanawiają, że niniejsze OWD mają zastosowanie do wszelkich Umów i zamówień składanych przez Kupującego u Dostawcy i nie wymagają potwierdzenia przy każdym zamówieniu, a jedynie na początku współpracy, przy pierwszym zamówieniu.
5. Nieważność lub bezskuteczność któregośkolwiek z postanowień Umowy i OWD nie powoduje ich nieważności lub bezskuteczności pozostałych postanowień. W przypadku nieważności lub bezskuteczności któregośkolwiek z postanowień Umowy lub OWD Strony zobowiązują się podjąć negocjacje w dobrej wierze celem zastąpienia nieważnego lub bezskutecznego postanowienia innym ważnym postanowieniem, powodującym podobne konsekwencje ekonomiczne, finansowe i gospodarcze dla Stron.
6. W przypadku sprzeczności postanowień OWD z postanowieniami Umowy lub treścią poszczególnych zamówień pierwszeństwo mają ustalenia poczynione w Umowie lub w zamówieniu.
7. Wszelkie spory wynikające z lub w związku z niniejszą Umową ostatecznie rozstrzygają sądy powszechne właściwe dla siedziby Kupującego.

Niniejsze OWD obowiązują od dnia 1.04.2026 r.